

Onte á tarde enterraron a mamá. Agora estou aquí inmóbil como a superficie dun mar en calma. Coma un lagarto ao sol, os sentimentos adormecidos. Liberada é a palabra que me vén ao pensamento, pero talvez vista desde fóra resulte excesiva. Ademais de mentireira. Non é liberada como me sinto, senón envolta nunha sensación de irrealidade, unha sensación que me empezou a invadir onte cando no aeroporto agardaba a chamada para o embarque, incrementada ao entrar no tanatorio despois de falar por teléfono con Santiago, e multiplicada hoxe no paseo matinal polas rúas da cidade, entre xente que me daba a impresión de moverse a zancadas angustiosamente lentas, os seus contornos empezando a desdebuxarse, nuns movementos parecidos aos desas escenas de persecucións nunha película, desenvoltas a cámara lenta, sen sonido. A cidade virábase pouco e pouco silenciosa e inmóbil arredor de min, só eu me movía, ou non me movía, escorregaba sen moverme, os pensamentos ralentizados, pensamentos de non pensar, pensamentos de pensar que queres pensar e es incapaz, non podes pensar en nada.

Canto tempo había que non vía a mamá? Dous anos? Tres? Que non falaba con ela había menos, cinco meses. No último nadal a chamada telefónica habitual de que tal estás, como che vai por aí, que pases unhas felices festas e igualmente para a saída e entrada de ano.

Xa ía colgar o teléfono, obriga cumprida. Por iso das convencións sociais, familiares, e demais afectacións polas que nos deixamos levar. Ía colgar, pero empeñouse en prolongar un pouco

máis a conversa, en saírse do guión previsto, quen lle daba dereito? Teu irmán díxome que te vira por aquí no verán e non pasaches pola casa a visitarme. Non quixen entrar en detalles nin en precisións: pois non, mamá, non tiveron tempo para nada, foi unha viaxe moi rápida. Cando vas vir algún día para estar un pouco comigo?

Gardei silencio, teríalle tantas cousas que dicir, tantos reproches que facer, tantas queixas que dar. Gardei silencio e ela tamén. Estás aí, Minucha?, preguntou. Estou aquí; pero teño que colgar, acaban de chamar á porta, xa falaremos outro día con máis vagar. Aínda tratou de insistir, pero pola miña parte xa estaba todo dito e non quería oír máis laios nin máis lamentacións, sempre a mesma historia.

Non tes sentimentos, paréceme que foron as últimas palabras que lle escoitei á miña nai. Non teño sentimentos? O día da súa morte non me puideron localizar, botara toda a tarde fóra da casa, de compras, e de noite estivera de cea cunhas compañeiras de traballo. Recibín a noticia á mañá seguinte, cando cheguei á oficina. O xefe abrazoume cun aceno de condolencia. Díxome que el se encargaba de todo, solemne, talvez un pouco teatral. Que non me preocupase, que estivese tranquila. Eu ben tranquila estaba. El encargouse de chamar á compañía aérea, de conseguirme un billete para o primeiro voo, de levarme á casa para coller algunhas cousas e de alí ao aeroporto, solícito, preocupado, talvez un chisco estrañado de verme tan serena, como me queredría ver?

Xa no avión, vinme informando dos detalles, un pouco entre nubes. Máis ben, por riba das nubes que, como unha alfombra, velaban a visión da terra. Ollei a paisaxe branca e soleada pola xanela. Adormecín un pouco. Lin unhas páxinas. Pasou a azafata, café ou té?, de sorriso posto, a puxar do carro dos aperitivos. Quixen non pensar en nada. Intentei durmir.

Como agora aquí a raxeira. Por fin xa pasou todo, trato de respirar, de liberarme desas sensacións estrañas que desde onte pola mañá me envolve. Hai dezaoitto horas que os restos de mamá repousan no cemiterio. Repousan? Si, quizais por primeira vez. E quérome sentir envolta nunha sensación de acougo. Conseguir que o corpo perda tensión, a mente se relaxe e pouco e pouco empece a erguer o voo, a coller altura.

Intento afastarme de min agarimada pola caricia do sol e case empezo a conseguilo. O corpo languidece, larga amarras, frouxo, na area. Esquézome. As ondas tomaron un día de descanso, está o mar calado nun ir e vir case imperceptible. Os pensamentos soben e baixan agora coma un bambán. Como serei vista desde fóra de min? Divago. Igual que unha gaivota nunha corrente térmica, en espirais ceu arriba, déixome ir.

Cae o sol a prumo e sinto o seu peso, un contacto que me envolve e me illa. Cos ollos pechos imaxínome soa no mundo, fundido o borboriño do mar no silencio que me rodea, só alterado polo rumor case inaudible arestora dos coches no paseo marítimo. Disque é malo para a pel, o sol, o aire do mar. Se lle vas facer caso non hai cousa boa, sempre haberá algo para facerte sentir dependente e indefensa. É como coas liberdades, cantas máis cres conquistar, máis presa te atopas, máis incapacitada, envolta nunha rede de tea de araña que che couda toda a alegría de vivir.

Pero agora quero pechar os ollos, pechar os oídos e imaxinarme libre, gaivota no aire, cinguida polo abrazo deste sol que

cae coa forza do mediodía sobre min. Trato de non pensar, que a cabeza se me libere, aínda que ducias de figuras, de imaxinacións, case todas inconcretas, nalgún caso non traducibles a palabras, non deixan de sucederse, de enredarse, de revolvérsese por dentro do pensamento.

Representásemme, non sei por que, con máis forza –ou mellor dito: con maior facilidade de converter en palabras– aquel día arredado todos sentados arredor da mesa do comedor, os maiores tomando café despois de xantar. Unha sobremesa tranquila, era polo verán. Soaban uns golpes, “toc-toc-toc”, non sabiamos onde, un pouco afogados, pero parecían dentro da casa. A un lado talvez, ou abaixo.

De primeiras non faciamos caso deles, pero logo a súa insistencia empezounos a preocupar. Semellaban cada vez máis próximos e todos, que será iso?, onde será? De repente un ruído máis intenso e na parede lateral ábrese un burato, un burato que se agranda con fragmentos de barro e pedras que caen e do outro lado un home cun martelo e un cicel, os ollos moi abertos, sorprendido: que fan vostedes aí? E nós, papá o primeiro, en nome de todos: como que que facemos aquí? Que fai vostede? Quen é? Como se mete na nosa casa? Quérea destruír?

Así, do mesmo xeito, se me meten agora as imaxes na cabeza cando intento non pensar. O nicho no cemiterio, como aquel burato na parede da casa. Non quero imaxinar, a idea recorrente que me volve ao pensamento é a da soidade e detrás dela a necesidade de contacto, esa necesidade de non sentirme soa, cando as palabras non chegan. Sentir outra pel pegada á miña, sen ningunha intención posterior.

E o que sentes é a agresión. Santiago ao teléfono. A morte de mamá. Un intruso inesperado que entra, martelo e cicel na man, a destruír as túas defensas, a agredirte, a profanarte. Ben sei as consecuencias desa irrupción indesexada, dese martelo e ese cicel na parede, desa voz autoritaria que te diminúe, de tantas

cousas, ás veces ínfimas. Ou non tanto, como, penso agora sen saber por que nesa man que se pousa aparentemente desinteresada no teu ombro cando na oficina cambiades impresións sobre calquera particularidade do traballo.

Entón fago coma o caracol, retráíome de maneira impremeditada, non consciente, nada máis un dedo achegarse a tocarme un dos corniños. Desde hai moitos anos sei o que vai vir despois desa voz autoritaria, desa man desinteresadamente posta nas túas costas, no teu ombro, no teu van.

Por iso agora mesmo busco o único contacto que non me vai esixir nada, este do sol na praia, e sen pensar estendo con suavidade, con agarimo, a crema protección 15 para soñarme acariciada por min mesma, porque son eu mesma quen me acaricio e neste momento non pido nada máis.

Cando cheguei ao tanatorio batín con Esther na porta da sala. Non puideron refugar o contacto e deixei abrazar. A humidade das súas fazulas a premerse contra as miñas repelíame. Iniciaba un número de carpideira, pero interrompínoa con sequidade e entón cambiou de rexistro: Onde tes a equipaxe?, almorzaches?, tomaches algo?, vés cansa?

En poucas palabras, só as imprescindibles, díxenlle que non se preocupase, non precisaba tomar nada e mentílle que xa estaba acomodada na casa dunha amiga. Pensei que se poría pesada, que insistiría en quererme levar para o seu piso. Pero calou. Evidenciou un aceno de reproche para a galería, unha torcedura leve de bico, un erguer case imperceptible de sobranceiro, calou e separouse de min.

Achegueime a ver a mamá do outro lado da vidreira, coma nun acuario, cérea, peiteada, recomposta, rodeada de flores, coros, ramos, fitas con letras de purpurina. Diante estaba Diego, firme, traxado, as mans entrelazadas por riba da entreperna. Botoume unha ollada de esguello e fixo un leve aceno de saúdo coa cabeza, como a dicir non me distraias agora, neste momento tan triste. Correspondílle do mesmo xeito, sen desapegar os beizos e fíxeme a ollar para a morta, sen vela, voltos os ollos para dentro. Non vin aquí para pedirlle contas a ninguén, nin tampouco para rendelas. En silencio fronte a ela quería dar un repaso aos momentos da miña vida en que mamá participara, pero os pensamentos negábanseme a vir, a mente por completo en branco.

Cando ao pouco apareceron Sefa e outras antigas compañeiras de oficina, xa informadas da miña chegada, saín con elas a tomar un café.

Sefa foi a primeira en ofrecerme acomodo con ela, e teríallo aceptado de non ser polo seu compañeiro. Aínda que só fose por vinte e catro horas, non me gustaba meterme no medio da vida dunha parella, así que ao cabo, despois de moito resistir, de chamarme parva por querer ficar no hostel onde me levara o taxista que me baixou do aeroporto, acabei por aceptar a oferta de Loti para instalarme no seu apartamento. Ademais naqueles días estaba sen parella, seica lle correspondía época de facer vida na casa dos pais. Pero por acompañarme viría durmir comigo, non ía deixarme así en semellante transo.

Díxenlle que si.